

Yasmina Khadra
Què esperen els micos...

Traduït del francès per Anna Casassas

Alianza Editorial

Títol original: *Qu'attendent les singes*

Reservats tots els drets. El contingut d'aquesta obra està protegit per la llei, que estableix penes de presó i multes, a més de les indemnitzacions corresponents per danys i perjudicis, per a aquells que reproduïssin, plaguessin o comunicuessin públicament, totalment o parcialment, una obra literària, artística o científica, o la seva transformació, interpretació o execució artística fixada en qualsevol tipus de suport o comunicada per qualsevol mitjà, sense l'autorització preceptiva.

© Éditions Julliard, Paris, 2014
© de la traducció: Anna Casassas Figueras, 2016
© Alianza Editorial, S. A., Madrid, 2016
Calle Juan Ignacio Luca de Tena, 15; 28027 Madrid
www.alianzaeditorial.es
ISBN: 978-84-206-8788-9
Dipòsit legal: M. 4.434-2016
Printed in Spain

PER REBRE INFORMACIÓ PERIÒDICA SOBRE LES NOVETATS D'ALIANZA EDITORIAL,
HEU D'ENVIAR UN CORREU ELECTRÒNIC A L'ADREÇA

alianzaeditorial@anaya.es

«Cada generació ha de descobrir
en una relativa opacitat la seva missió,
complir-la o trair-la.»

FRANTZ FANON
Els pàries de la terra

Hi ha els homes que d'una llueur en fan una torxa i d'una teia un sol i tota la vida lloen els qui els van honorar un dia; i els qui toquen a foc així que veuen un indicati de llum al fons del seu túnel, i estiren cap avall tota mà que se'ls ofereix.

A Algèria, a aquesta segona categoria se'ls anomena Béni Kelboun.

Genèticament nefastos, els Béni Kelboun tenen la seva trinitat particular:

Són mentiders per naturalesa,

fan trampes per principi

i

fan mal per vocació.

Aquest llibre és la seva història.

1

Fa un dia esplèndid, que existeix tan sols per a ell mateix igual que un rossinyol que canta en un món de sords; un matí algerià, amb el seu sol de desembre resplendent i fred com un joiell clavat amb xinxetes al firmament, fora de l'abast de somnis recargolats, de pregàries tortuoses i d'Ícars d'ales tallades.

El cel és d'un blau lustral.

Estrenyent els ulls, i amb una mica de sort, seria possible sorprendre els déus al seu recés, la panxa sobre les cuixes i el cap tirat enrere en una rialla homèrica, divertits amb el bullit d'aquí baix i el ballet dels cometes.

Sembla que se sent un clapoteig, però a prop no hi ha ni rierols ni fonts. En el silenci del bosc de Bainem, tot és tal com raja. I tot és encantament: la boirina que puja del barranc; les mosquetes que giravolten en un halo de llum, indissociables dels punts de llum que graviten al seu voltant; la rosada a l'herba; el brogit del sotabosc; la fugida a càmera lenta d'una mostela. Vénen ganes de pessigar-se.

Si un poeta acomiadat per la seva musa vingués a parar aquí, reinventaria l'amor fent petar dos dits.

Si un vagabund s'arrossegues fins a aquest refugi idíl·lic, exclamaria «la terra promesa!». Amuntegaria els seus parracs al peu d'un arbre, llançaria set pedres a tots els horitzons per fer de cada clariana una pàtria i de cada cova un mausoleu.

De les branques d'un desmai, penja un llençol de seda.
A mitja asta.

I, a l'ombra d'una roca, entre corones de flors silvestres, reposa una noia. Nua de cap a peus. I bonica com només pot ser-ho una fada sorgida de la tela d'un mestre. Està ajaguda mig de costat, de cara a l'est, amb un braç sobre el pit. Té oberts els grans ulls subratllats pel rímel, la mirada captiva de les llargues pestanyes deu haver despertat mil emocions. Magníficament maquillada, els cabells constel·lats de lluentons, les mans envermellides per l'alquena fins als canells amb motius berbers, es diria que el drama l'ha sorprès al bell mig d'un casament. Jau al marge d'un torrent sec, amb el cos desarticulat, indiferent a la remor naixent del matollar, gens afectada per la reptació de la colobra que acaba d'esmunyir-se sota els seus malucs.

En aquest decorat de somni, mentre el món es desperta a les seves paradoxes, la Bella Dormanent del bosc ha renyit amb els contes. Ha deixat de creure en el príncep blau. Cap petó no la ressuscitaria.

És aquí, i prou.

Fascinant i esgarrifosa alhora.

Com l'ofrena d'un sacrifici...

Ah! Alger...

Blanca com una nit sense dormir.

Ja no és sinó una ruïna mental, pensa l'Ed Dayem, quan retroba la mítica capital immersa fins al coll en el seu vòmit. Ah! Alger, Alger... Els seus sants patrons han deixat de donar senyals de vida, amagats darrere les ombres, amb un dit als llavis per suplicar als seus fidels que facin els morts; pel que fa als seus himnes retronants, s'han ofegat en l'esvalot d'una joventut encallada en dic sec que no sap sinó gratar-se la panxa al peu de les parets en espera que la còlera guanyi el carrer per saquejar les botigues i calar foc als edificis públics. A part d'una minoria d'esnobs que manlleva a París els seus pitjors defectes, la degeneració es metastatitza. Fins i tot el vici s'esfilagarsa en la fador ambient, i les escalfabraguetes, que normalment feien córrer els coixos, poden els llençols mortuoris i la suor agra dels claus tristos.

Enfonstat al seient posterior del taxi que el porta de l'aeroport, l'Ed Dayem escolta els sorolls que li fan els budells.

El malestar se li ha declarat en el moment de pujar a l'avió i ha empitjorat a mesura que s'acostava a les costes algerianes. Els antidepressius que pren a tot tall ja no li fan efecte. Cada vegada que torna a Algèria, se sent com l'assassí que torna a l'escenari del crim.

I tanmateix, l'Ed Dayem no és un qualsevol. Si es posa la mà a la butxaca fa dringar senadors, diputats, jutges, alcaldes i un munt de notables com si fossin xavalla a la guardiola d'un nen consentit. Però a Algèria no hi ha cap déu del tot a cobert.

Per atenuar l'angoixa, l'Ed es posa a interessar-se pel taxista, un homenet gemegaire, de pell olivàcia, enfaixat en un vestit ridícul que sembla que hagi pres a un rodamón. És veritat que en aquest país la gent ja no se sap vestir, però aquests últims anys exageren. Arrossequen les sandàlies tot el sant dia, porten el *kamis* de divendres a divendres i van als enterraments en xandall. L'ètica s'ha esfumat; no sembla que ningú s'adoni del retrocés que es va apoderant dels esperits.

L'Ed Dayem es concentra en el clatell que té al davant, fràgil i grotesc, amb el coll ple de caspa. És un clatell abatut, usat, comprimit pel pes d'un cap saturat de neguits i rancors en permanent gestació.

El conductor rondina. Les ulleres de miop i el seu francès sense accent deixen endevinar l'universitari mort de gana que devia preferir una llicència de taxi a un diploma estèril. En un país en què els timoners s'afanyen a construir torres al seus hereus quan la cosa seria edificar una nació,

no és estrany trobar talents qualificats pencant al fons d'algun antre per arribar a final de mes...

L'Ed escampa amb una mà els pensaments que se li'n van a la deriva i venta una ullada al tauler de comandament del cotxe, on hi ha enganxada la foto d'una nena amb trenes severes. La nena somriu, però la mirada no fa igual; s'endevina la frustració que hi ha al darrere.

La tendresa, en els temps que corren, és una manera com una altra de menjar-se el pa eixut al fum de les barbacoes; si bé no fa passar la gana, almenys l'entreté.

Al costat de la foto, un cartell plastificat prega als viatgers que no fumin i, com un avís dirigit als analfabets, hi ha el dibuix d'un cigarret amb un senyal de direcció prohibida. De la guantera desguitarrada en sobreïx un garbuix de cables elèctrics. El vidre del davant, ratllat per uns eixugaparabrises gastats, ofereix una visibilitat discutible. Del retrovisor penja un rosari de pacotilla, probablement portat de La Meca, amb els grans escrostonats. El cotxe, tot i no ser vell, grinyola per totes bandes. Construït en països que no tenen l'obligació de conformar-se a les normes europees, i exclusivament destinat a les nacions de poca categoria, aquesta gamma de cotxes barats ha envaït Algèria, cosa que explica per què el país té un dels índexs d'accidents de trànsit més alts del món.

El taxista no està content. No para de remugar contra els bòlids que li passen al davant i contra les carraques contaminants que s'arrossegueuen per la carretera.

—És increïble —explota—. O es prenen per fórmula 1 o per un seguici fúnebre, però no saben què vol dir circular normalment.

En realitat, el taxista està emprenyat perquè a la selecció nacional de futbol, ahir, li van clavar una pallissa memorable, de manera que les seves oportunitats de classificar-se per a la copa d'Àfrica han quedat compromeses. A l'aeroport, tothom feia mala cara i els duaners, normalment molt primmirats, amb prou feines es dignaven a enumerar les maletes. Quan *El-Khadra*¹ perd el tren, tot el país va capcot.

—Per què no fitxen un entrenador estranger? —gemega el taxista engrapant el volant com si escanyés el president de la federació—. La selecció és l'única alegria que ens queda.

Interpel·la el passatger pel retrovisor:

—Va veure el partit, germà? Quatre a zero. La vergonya del segle! No eren atletes, eren majorets. No em puc creure que haguéssim anat al Mundial amb aquesta banda de pallassos decolorats. Diuen que després del partit se'n van anar de festa. S'ho imagina? I nosaltres, en tot això, nosaltres, la gent normal, com si no hi fóssim. Ja no tenim dret a cap somni. Només tenim aquest equip per oblidar els nostres mals. És el nostre sedant, el nostre remei pal·liatiu. Doncs per què el govern no fa res per fer-nos la mort menys trista que la vida?

¹ «Els Verds», nom de la selecció nacional de futbol.

L'Ed Dayem no contesta. Contempla el clatell solcat i intenta trobar-hi algun atractiu. El taxista continua rallant. Sense parar. Com si s'hagués empassat una ràdio sencera. Està empenyat amb el cel, la terra, els hospitals, els tribunals, els guàrdies, els partits, els consolats que es neguen a concedir-li un visat, l'encariment de les medicines...

—Saps qui és Xiva? —li pregunta l'Ed, tip.

—Qui és?

—Una deessa hindú.

—No hi veig la relació.

—Ara va... Xiva deia que quan el vent bufa entre els arbres, remena les fulles de les branques i els ocells es posen nerviosos.

—I?

—Intento dir-te que, encara que no bufis entre els arbres, m'estàs carregant.

El taxista fa que sí amb el cap. Cent metres més enllà, sense poder pair la crida a l'ordre del seu client, es posa un cigarret entre els llavis i es vincla cap a l'encenedor del cotxe encara que perdi de vista el trànsit.

—No està prohibit? —comenta l'Ed fent al·lusió al cartell del tauler de comandament.

—Només als passatgers —precisa el taxista—. Si el molesta, l'apago. Cada vegada que penso en el partit d'ahir, em vénen ganes de ruixar-me de gasolina i provocar una revolució.

Bruscament, apareix un gos al mig de la calçada. El taxista només té temps de fer un cop de volant per mirar d'evitar-lo. Frena en sec, redreça la direcció; el cotxe se'n va cap a una banda amb un terrible xerric de rodes, abandona l'asfalt, patina per la terra de fora i torna a balancejar-se per la carretera.

Durant una dècima de segon, l'Ed Dayem veu passar tota la seva vida. Catapultat contra la porta, s'aferra al respall del seient del davant per no trencar-se la crisma.

—Que ets boig? —brama, blanc com el paper.

—Ho sento, *kho*². Hi ha massa gossos vagabunds que no travessen pel pas zebra.

—I a més et trobes graciós... Un altre cop de volant com aquest i qui t'esclafarà seré jo, amb aquest mateix cotxe.

El taxista promet que vigilarà.

L'Ed Dayem el contempla amb menyspreu i de seguida, mentre el taxista ja torna a renegar a tort i a dret, retroba l'aplom. La brusca pujada d'adrenalina que li ha provocat la derrapada ha suplantat l'angoixa que li cargolava els budells. Recupera l'alè, s'asseu ben recalcat al seient i remuga:

—Mira de portar-me fins al final sencer, d'acord?

El taxista, massa enfeinat conjurant els seus dimonis, no el sent.

² «Germà» en argot algerí.

La comissària Nora Bilal s'ajup davant del cadàver de la noia al fons del barranc, ajunta els dits al voltant de la boca i estreny els ulls per rumiar. Està trista, però fa de mal dir si és a causa de la joventut de la morta o del merder que deixa als vius.

La calma del bosc de Bainem contrasta amb la rigidesa de la despulla. Els agents, que s'afanyen d'ací d'allà, és com si erressin per un món paral·lel.

—Sembla una núvia —diu el tinent Guerd.

—Psí... —sospira la comissària—. Vull la llista de tots els casaments que s'han celebrat aquests dos últims dies a Alger i voltants. Comprovi els hotels i les sales de festes.

—Tots els casaments? —fa el tinent, de pedra.

—Tots —accentua la comissària—. Sense excepció. Vull saber si ha desaparegut alguna núvia o alguna de les seves dames d'honor. És evident que a aquesta pobra criatura se la van endur d'un casament.

—Alger no és un poblet —mira de protestar el subaltern.

—Això és problema seu —el talla secament la comissària—. Vull la llista demà com a molt tard a les quatre, sobre la meva taula.

El tinent s'empassa saliva, amb un esclat ferotge als ulls. Amb la susceptibilitat a flor de pell, mira els agents enfeïnats recollint indicis i fotografiant els rastres sospitosos; no sembla que ningú s'interessi per ell.

En Guerd s'escura la gola, intenta aguantar la mirada incandescent del seu superior i al final es gira.

Satisfeta d'haver posat el tinent al seu lloc, la Nora es torna a ajupir al costat de la despulla. Talls i esgarrinxades més o menys superficials ratllen les espatlles, l'esquena i les cuixes de la morta. Té el genoll esquerre ben encetat i ple de branquillons clavats. La cama dreta, la té trencada per la tibia, una fractura oberta. Tot i així, el que intriga la comissària és la ferida tan lletja del pit: en té un d'arrencat.

—Li sembla que s'ha obert la teta caient, comissària?

A la Nora no li agrada el llenguatge del seu subordinat. Es limita a esbossar una ganyota.

—El cos ha sofert molt amb la caiguda —diu—. Però la ferida del pit és massa important. No és la marca d'un objecte contundent i tampoc és la d'un xoc. La carn està tirada enfora. Fa l'efecte d'una mossegada. Un gos, potser...

—O un xacal de llet.

—Confon cinisme i humor, tinent. I la situació no es presta ni a una cosa ni a l'altra.

—No està prohibit fer broma.

—A condició de tenir gràcia.

La Nora s'aixeca per plantar cara al seu subordinat. És una dona alta i morena, de cabells curts i ulls vius. D'esquena, se la pot confondre amb un home. A cinquanta anys llargs i tot i les espatlles caigudes, encara és guapa i desitjable. A la unitat que té a les seves ordres des de fa més de dos anys, constituïda en part per obsessos sexuals i caps calents, suscita tanta suspicàcia com fantasies. En una societat fal·lo-cràtica, ser dona i dirigir un equip d'homes té una part de suplici de Sísif i una altra de trencaclosques xinès. Quantes vegades no ha sorprès algun subaltern amb els ulls clavats al seu darrere quan ella obria la marxa? Quantes vegades la seva pitrera opulent no ha distret els companys en plena sessió de brífig? Les sancions aconsegueixen calmar durant una setmana un o dos pervertits, però després les aigües tornen ràpidament al seu curs. La Nora sap que el més petit relaxament en aquest tipus de relacions humanes seria la història de mai no acabar. Malauradament, no es pot lluitar contra certes patologies. El masclisme té la pell dura com una cuirassa i travada com una camisa de força. A la llarga, acaba cansant i hi poses pell morta. A Algèria, una dita afirma que els testarruts sovint acaben els torrons dels durs de pelar. La Nora cada dia ho constata a costa seva. Per més esbracades, arrestos, suspensions i atestats que faci, només aconsegueix que la reincidència sigui més audaç. No és cap casualitat que el tinent hagi fet servir la paraula *teta*. Cada expressió desplaçada és intencional. Correspon a una

forma d'assetjament psicològic sàviament calculat. Al cap d'un cert temps, la paciència més sòlida flaqueja i s'arriba a una mena de renúncia salvífica: et dius que és així, i ja està; si això no resol el problema, almenys suavitza les putades que en resulten.

El caporal Tayeb ve amb una bossa. És rabassut, va mal engiponat i mal afaitat; porta unes botes que no han rebut cap raspallada des que les va comprar. A la Nora li cau bé. És clar que per l'aspecte no en donaries ni un ral, però és obedient i eficaç, i fa la seva feina amb molta professionalitat. Com que és consciencios, els seus companys no el tracten gaire bé. Per a ells no és sinó un llepa que una tia amb galons fa anar com li rota.

—Hem trobat fragments del far posterior d'un cotxe al costat de la carretera. El conductor devia topar amb alguna cosa quan feia maniobres a prop del barranc.

—També hi ha marques de pneumàtics al voral.

—Massa poc fondes per fer-ne el motlle —precisa el caporal—. Però les hem mesurat. Per l'amplada de les empremtes, podria tractar-se d'un 4×4 o d'un cotxe de gran cilindrada.

—No et descuidis el llençol de seda enganxat a la branca. Segur que ha servit per embolicar el cos. Encarrega a algú que el reculli amb compte de no fer malbé els hipotètics rastres d'ADN que hi pogués haver.

—D'acord, comissària.

—No tenim testimonis?

—No —intervé el tinent despatxant el caporal—. El cos l'ha trobat un forestal.

La Nora no l'escolta. Alça els ulls fins a la carretera asfaltada on els cotxes de la policia frisen amb els llums donant voltes, deplora l'agitació de polis que trepitgen els pocs indicis del lloc del crim. Més a prop, els sanitaris i el conductor de l'ambulància riuen tot fumant com bàrbars. El més baix, prim i nerviós, està explicant la seva nit de copes:

—Davant meu tenia un gran piló de carn, una muntanya de greix que li cantaven les aixelles. Feia tanta pesta que em ploraven els ulls. Uns paios li prenien el pèl: «Fot-li, Jimi Hendrix», li cridaven, i ell realment es prenia per una estrella. Sacsejava la tofa de cabells fent contorsions i ganyotes horribles. La seva pobra guitarra atrotinada xisclava com un sospitós a les mans d'un secreta. I us juro que amb cada desafinada que disparava sense engaltar a mi em feia l'efecte que m'arrencaven un pèl del cul amb unes pinces.

Els seus companys es peten de riure. La proximitat del cadàver no els molesta gens. Ja n'han vist d'altres, milers de cadàvers durant la dècada negra i a les carreteres assaltades per fitipaldis i borratxos. Per ells, un cos sense vida, intacte o fet pols, és un objecte fora de lloc; la seva feina és posar-lo on ha de ser: a la nevera del dipòsit. La rutina els ha esborrellat l'ànima. Ara només són autòmats; les seves rialles sonen com el grinyol d'un engranatge que s'ha quedat sense greix.

La Nora torna a alçar els ulls fins a la carretera, s'entreté a la faixa de terra que dóna sobre el precipici, intenta imaginar-se la trajectòria del cadàver que indubtablement devien llançar des d'allà. El o els malfactors devien apuntar al precipici, a l'esquerra, de difícil accés. Si el cadàver hagués caigut a la vegetació espessa de quinze metres més avall, no l'hauria vist mai ningú. Pel que sembla, el llençol es devia enganxar als arbustos, devia alliberar el cos i així en va desviar cap a la dreta la trajectòria inicial. El cadàver devia rebotar al gep de terra i baixar un camí de cabra abans d'aturar-se al peu de la roca. En la foscor, el o els malfactors no devien adonar-se'n o potser tenien pressa per tocar el dos.

—Hi ha una cabana a poc més de cent metres —diu el tinent—. Podríem anar-hi i preguntar si algú va veure o va sentir alguna cosa.

—Psí —respon la comissària sense convenciment, abans de fer un senyal als de l'ambulància perquè s'enduguin el cos de la noia.

El tinent es grata l'entrecoix i, ofès, va cap al cotxe patrulla remugant: «Psí, psí...».

El taxi s'atura davant d'un gran casal construït al centre d'una finca poblada de palmeres. Per la reixa de ferro forjat, s'hi pot veure un brollador d'estuc i un caminal cobert de grava rosa amb hortènsies a banda i banda; sota una volta de fullatge, uns graons de granit duen a una veranda amb la balustrada repintada de poc. Un negre amb turbant rega les plantes; vestit de setí i calçat amb babutxes, sembla sorgit d'un conte de *Les mil i una nits*.

L'Ed Dayem contempla un instant la gran propietat —en una vida anterior, residència oficial d'un governador francès— abans de saltar a la vorera. Es treu de la butxaca dos bitllets de banc i els allarga al taxista.

—Queda't el canvi.

—Quin canvi, germà? —exclama el taxista—. No són ni vuitanta cèntims.

—Queda-te'ls igualment. Déu me'ls tornarà.

—I com m'ho faré per pagar el lífting de la meva dona?

—Casa't amb una altra. Et sortirà molt menys car.